Az angol, aki a fejébe vet

Mintha üdítő forrás vizét ittam volna, úgy hallgattam a fiatalember szavait. Vagy talán nem is a szavait. Kitűnően beszél magyarul, de a szavak, a mondatok – így utólag úgy érzem – inkább csak a kommunikáció fenntartását szolgálták, gondolatokat fogalmaztak meg, jól, rosszabbul sikerülve.

Mint a forrás. Nem csak a hűs, nem csak a víz. Az áramlás.

Mindez Szarvason, a Panoráma Kávéház teraszán történt, mikor mintegy öt hónappal azután, hogy interjút kértem tőle, találkoztunk. Be szerettem volna mutatni a szarvasi Újtemplomi Evangélikus Gyülekezet magyar-angol két tannyelvű iskolájának nyelvi lektorát. Egy kicsit elkéstem, már nem ő látja el ezt a feladatot. Mégsem tehetem meg, hogy el ne meséljem Önöknek, amit megtudtam és megjegyeztem Hugh Conway Morris különös életéről.

Merthogy például abszolút nem szokványos, hogy egy huszonéves angol fiatalember ilyen jól beszéljen magyarul. Kérdem is, hány éve él Magyarországon, hogy ilyen jól megtanulta a nyelvet. De kiderül, nem Magyarországon tanult magyarul, hanem magyarok között Erdélyben. Székelyföldön, Csíkszeredában.

Jó, akkor kezdjük ott – mondom. Mire ő: Nem, kezdjük inkább Velencében.

– Velencében?

– Velencében.

– Aha.

Velencébe egy építészeti kiállításra utazott 1998-ban. Akkor történt vele valami, ami olyan ritkán történik meg emberekkel. Olyan ritka emberekkel történik meg.

A kiállításon látta Makovecz Imre építész munkáját, és ez teljesen lenyűgözte.

– Élő építésztől ilyet még nem láttam – kezdi kérésemre megfogalmazni, miért volt számára ez olyan elementáris élmény. – Hiszek Istenben, hiszem, hogy a világ nem csak az, amit látunk, megfoghatunk. Egy dolog fizikai és lelki aspektusa nem választható el egymástól. A legtöbb építészeti munka csupán a fizikait tartalmazza, de Makovecz munkájában benne van az egész élet. Akkor tudtam, hogy az építészet az én hivatásom.

Visszatérve hazájába három évig építészetet, tervezést, műépítészetet tanult Sheffieldben, és nem feledte Makovecz munkáit. Szerette volna közelebbről megismerni a Makovecz-féle iskolát. Persze egy ilyen vágynak testet öltenie nem olyan könnyű Angliában. De! Amilyen fantasztikus olyan természetes, hogy véletlenek sorozata segítette ebben.

Hugh keresztanyja ott Angliában Makovecz Mariannal, az építész feleségével együtt járt kézimunka szakkörbe. Tőle kapott információkat, címeket Kós Károly Egyesülésbe tartozó irodákról. Jó. De ettől még nem termett itt Magyarországon. Ám jött egy másik véletlen. Hugh Cambridge-ben lakik, melynek jól ismert egyeteme hegedülni tudókat keresett a zenekarába. Ő jelentkezett, s mit ad Isten? Kis idő múlva a zenekar éppen Budapesten turnézott. Eljutott tehát Magyarország fővárosába, s az egyetlen szabad napján felkeresett néhány építész irodát. Nem volt túl nagy sikere, de „véletlenül" szóba elegyedett az egyik cég fiatal, angolul beszélő munkatársával, aki megígérte, hogy segít neki. Így találkozhatott Csernyus Lőrinccel, akinek irodájában egy évig dolgozhatott. Csernyus Lőrinc Csenger főépítészi feladatait is ellátta, Hugh sokat utazott vele az ország keleti végébe, a Szamos parti városba.

– Csengeren sok Makovecz-épület van. A világ legszebb iskoláját ott építették fel Makovecz tervei alapján – mondja áhítattal.

Ezek után ugye nincs abban semmi különös, hogy ezt választotta építészi szakdolgozata témájául. No, de még mindig nem tudjuk, hogyan került Erdélybe.

– Egyetértek azzal a gondolattal, hogy ha nem tudod milyen egy gerenda, ha nem próbálod megemelni, akkor nem tudsz tervezni. Az egyetem befejezése után úgy gondoltam, hogy meg kell ismerkednem valamilyen, az építkezéshez tartozó szakmával. Felbukkantak bennem a kérdések: Kőműves? Nem. Kőfaragó? Hm. Nem. Ács? No igen. A fa. A Makovecz nevéhez fűződő organikus építészet fontos eleme a fa. Aztán így járt az eszem: A fa élő. Ha fa, akkor magyar. Ha magyar, akkor székely. Egy csengeri főkivitelezőtől hallottam ugyanis, hogy egy Makovecz tervezte épület ácsmunkáit csak székely ácsmesterek vállalták el. Ők a legjobb ácsok.

Már most nem részletezem miféle „véletlenek" segítették hozzá az angol fiatalembert, hogy székely ácsokkal dolgozhasson. Egy hónapig gyakorolta az ácsmesterséget Bonchidán, majd, mikor Csíkban kapott állást, 14 hónapig ottmaradt. Sokat tanult a mesterségről és tanult még valami mást is.

– Nagyon, nagyon szeretem Erdélyt. Ez nem ugyanaz, amit a Makovecz-féle épületekkel kapcsolatban érzek, de van valami Erdélyben, amit sehol máshol nem találtam meg. Sokat beszélgettem az ottani emberekkel, nem csak magyarokkal, szászokkal, románokkal, sokféle emberrel. Ők megtanultak valamit, amit egy elszigetelt nép nem tudott. (Az angolok úgy mondják, ott van vége az országuknak, ahol az ember már vízbe lép.) Megtanulták a nyitottságot, azt, hogyan lehet jó kapcsolatot tartani egymással. Azt tapasztaltam, hogy az ottani magyarok és románok kapcsolata egymással sokkal jobb, mint amilyenről Magyarországon beszélnek.

Tehát dolgoztam ácsként, de igazi Makovecz-épületet nem építhettem. Tovább kerestem azt, ami akkor ott Velencében a kiállításon megérintett. Visszatértem a volt budapesti főnökeimhez tanácsot kérni, az egyikük azt ajánlotta, hogy keressem meg a szarvasi Blastyák Mihályt, aki az ácsmesterek között igen jó hírben áll. Hát így kerültem Szarvasra. Blastyák Mihály csapatával dolgoztam Szarvason kívül Piliscsabán, Szentesen is. Ügyesek, nagyon ügyesek.

– Már csak azt nem tudom, hogy lesz egy angol építész – aki ácstanonc – nyelvi lektor egy

– Van egy jó módszerem arra, meg emberekkel egy idegen város szélgetés alatt gyakran felvillanó gyot kerekedik. – Szeretek hege énekelni. Rájöttem, hogy úgy a le tot teremteni, ha együtt énekelünk Szarvason, a főutcán, és az újtemp haladva énekszót hallottam. Nosz már minden jött magától.

– De már nem vagy nyelvi lekto

– Nem, visszatértem Budapest a vágy, hogy megpróbálhassak úg nek, hogy az valóban az ő életüket rözze. A véletlen ehhez is hozzás ten egy német barátom, aki hét év te, valami mást kell csinálnia. A volna foglalkozni. Az ő révén is recenben egy főiskolai docenssel ramon dolgozott, ami a cigányok tát szerette volna javítani. A munk nem lehet egy részterületen úgy nem az egésszel foglalkozik. Eg séggel áll kapcsolatban, akik lepu házakban laknak, amelyeket a vá Egy lakhatási programot kellett te a cigányok kezdeményeztek, tehát sorsuk jobbra fordításáért. Ebben pet, de mivel pénzt nem sikerült önkénteskent dolgozom.

Ezután lelkesen kezdett mesélni ez a munka, mint otthon beülni eg tanulhat meg itt, amire az egyetem Itt beszélgethet azokkal, akiknek Ahogyan ő mondta: „Ha családi h lelkének adsz házat." Aztán azt p miért fontos, hogy az építész a vil kor dolgozik, miért fontos, hogy kedjen a természetbe, mintha abb

– A legnagyobb probléma most dés – kezdi valahonnan nagyon a értsem. – Az egész Földre kihat. hogy amit teszünk, az valakire lesz. De tulajdonképpen szeren magunkat mi, akik ezzel a dolog korban, hősi korban élünk. Minde tenek azzal, hogy a globális felme Egyre többen akarnak és tudnak felismerni, hogy az ember a terme gúak vagyunk, együtt kell műk többi szereplője számára egyérte künk, embereknek tudatosan kel móniára, az egyensúly fenntartás vatásom, hogy építészként ezzel f

– Találkoztál személyesen Mak

– Igen. Már kétszer. Ácsként sz